

Handläggare
Christine Ahlbeck Glader
Telefon: 08-50832724**Till**
Utbildningsnämnden
2026-04-23

Arbetet mot könsstympning i Stockholms stad

Svar på skrivelse från Claes Nyberg (C)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har mottagit en skrivelse från Claes Nyberg (C) om arbetet mot könsstympning i Stockholms stad. I skrivelsen betonas att könsstympning är ett allvarligt övergrepp som ofta hamnar i skymundan och av den anledningen efterfrågar Centerpartiet ett strukturerat arbetssätt mot könsstympning av flickor.

Alla elever i Stockholms stad erbjuds hälsobesök i årskurs 1, 4 och 8, första året i gymnasieskolan samt för nyanlända via START Stockholm. Hälsouppgifter lämnas inför dessa hälsobesök och utgör ett underlag för hälsosamtalet med stadens skolsköterskor och skolläkare. I hälsouppgiften finns bland annat frågor om elevens och vårdnadshavarnas födelseland, förekomst av mensbesvär, eventuella problem att hålla urin/avföring samt magbesvär. Hälsouppgiften för nyanlända inkluderar också fråga om eleven omskurits. Elever med besvär relaterade till kvinnlig omskärelse remitteras i första hand till AMEL-mottagningen på Södersjukhuset.

EMI för inga register över elever som uppger sig vara könsstympade. Det finns en samlingsyta med ett kunskapsstöd om kvinnlig könsstympning att ta del av. En fortbildningsinsats har också genomförts för skolläkare och skolsköterskor.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund/Ärendet

Utbildningsnämnden har mottagit en skrivelse från Claes Nyberg (C) om arbetet mot könsstympning i Stockholms stad. I skrivelsen

betonas att könsstympning är ett allvarligt övergrepp, en brottslig handling och dessvärre en företeelse som alltför ofta hamnar i skymundan. I skrivelsen refereras till Västerås stads systematiska och förebyggande arbete för att identifiera och motverka kvinnlig könsstympning där man använder sig av strukturerade frågor i de årskursbundna hälsosamtalen med eleverna. I skrivelsen efterfrågar Centerpartiet ett strukturerat arbetssätt mot könsstympning av flickor. Detta som en del av det bredare arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. I skrivelsen ställs följande frågor:

- Finns det idag ett systematiskt arbetssätt inom Stockholms stads elevhälsa för att identifiera risk och förekomst av könsstympning av flickor?
- Har fall uppmärksamrats under denna mandatperiod och i sådana fall i vilken storleksordning av antalet fall?
- På vilket sätt är frågor för att upptäcka könsstympning eller risk för den integrerade i de hälsosamtal som idag erbjuds?
- Bedömer förvaltningen att stadens elevhälsa idag har tillräcklig kunskap, tydliga rutiner och direkt samverkan med socialtjänsten eller andra insatser för att förebygga, upptäcka och motverka könsstympning och dess effekter?
- Har skolor och förskolor tillgång till konkreta samtalsstöd motsvarande de som tagits fram i Västerås? Är de i sådana fall fullt implementerade och bekräftat kända av elevhälsans medarbetare?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 13 april 2026. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 15 april 2026.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom Elevhälsans medicinska insats (EMI) arbetar skolsköterskor och skolläkare. Vid skolstart, i årskurs 4, årskurs 8 och årskurs 1 på gymnasiet efterfrågar EMI hälsouppgifter för samtliga elever. Hälsouppgifterna samlas in inför de årskursbundna, frivilliga hälsobesök som erbjuds under skoltiden. Det är vårdnadshavarna som erbjuds att lämna informationen i grundskolan. På gymnasiet kan eleven själv fylla i hälsouppgiften, gärna tillsammans med vårdnadshavare. I hälsouppgiftsblanketten finns bland annat frågor om elevens och vårdnadshavarnas födelseland, förekomst av mensbesvär, eventuella problem att hålla urin/avföring samt

magbesvär. Vid hälsobesök för nyanlända på START Stockholm fylls hälsoenkäten i och fråga ställs om eleven omskurits.

Hälsouppgifterna är ett underlag inför hälsobesöket och gör det möjligt att anpassa hälsosamtalet efter elevens behov. Vid hälsobesöket ges eleverna möjlighet att samtala enskilt med en skolsköterska under hälso- och sjukvårdssekretess. Vid hälsobesöket i årskurs 1 i grundskolan träffar elev och vårdnadshavare både skolläkare och skolsköterska. När psykiska och fysiska symptom uppmärksammas vid hälsobesöket remitteras eleverna vidare till sjukvårdsmottagning för fortsatt omhändertagande. Elever med besvär relaterade till kvinnlig omskärelse remitteras i första hand till AMEL-mottagningen på Södersjukhuset.

EMI för inga register över elever som uppger sig vara könsstympade varför det inte går att få information om hur många elever det rör sig om i Stockholms stad.

För att ytterligare stärka medarbetarnas kompetens inom kvinnlig könsstympling arrangerades hösten 2024 en medicinsk fortbildningsdag. Externa föreläsare bjöds in från AMEL-mottagningen på Södersjukhuset och från Origo¹. Stadens skolsköterskor och skolläkare (cirka 210 personer) var inbjudna till dessa föreläsningar varav cirka 90% deltog.

Förvaltningen har samlat kunskapsstöd om kvinnlig könsstympling med länkar till bland annat Socialstyrelsens webbaserade utbildning om kvinnlig könsstympling samt deras "Kunskapsguide" och samtalsstöd för hälso- och sjukvårdspersonal. Där finns också rutiner och stöddokument vid orosanmälan till Socialtjänsten. Västerås stads samtalsunderlag för skolsköterskor finns också tillgängligt och kan vid behov användas i verksamheten. Skolsköterskor och skolläkare påminns om de publicerade kunskapsstöden via EMI:s månadsbrev och vid skolsköterske- och skolläkarmöten. Förvaltningens bedömning är att EMI idag har tillfredsställande kunskap, tydliga rutiner och direkt samverkan med socialtjänsten för att förebygga, upptäcka och motverka könsstympling och dess effekter. Kunskaperna behöver givetvis fortlöpande uppdateras, bland annat vid skolsköterske- och skolläkarmöten.

¹ Origo är ett resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld som drivs i samarbete mellan kommunerna i Stockholms län, Polisregion Stockholm och Region Stockholm.

Konsekvenser för jämställdhet och för barn och barns rättigheter

Då ärendet är svar på en skrivelse gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Per Törnvall
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Anette Burman
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Skrivelse från Claes Nyberg (C) om arbetet mot könsstämpning i Stockholms stad